

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 3 marca 2022 r.
(OR. pl)

6784/22

POLCOM 7
COMER 26
WTO 32

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 1 marca 2022 r.

Do: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2022) 74 final

Dotyczy: SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Przegląd zakresu stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 654/2014 z dnia 15 maja 2014 r.

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2022) 74 final.

Zał.: COM(2022) 74 final

Bruksela, dnia 1.3.2022 r.
COM(2022) 74 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**Przegląd zakresu stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady
nr 654/2014 z dnia 15 maja 2014 r.**

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Przegląd zakresu stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 654/2014 z dnia 15 maja 2014 r.

1. WPROWADZENIE

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 654/2014 z dnia 15 maja 2014 r. (dalej „rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii”) ustanawia zasady i procedury służące skutecznemu i terminowemu wykonywaniu praw Unii wynikających z międzynarodowych umów handlowych w celu ochrony gospodarczych interesów Unii¹. W 2021 r. zaktualizowano zakres stosowania rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii, aby zapewnić Unii dalsze możliwości działania w celu stawienia czoła istniejącym wyzwaniom oraz aby zwiększyć skuteczność i spójność rozporządzenia².

Obecnie rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii uprawnia Unię do zawieszenia lub wycofania koncesji lub innych zobowiązań w ramach Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO) oraz innych międzynarodowych umów handlowych UE w następujących sytuacjach:

- w celu wyegzekwowania praw Unii wynikających z umowy handlowej, w przypadku gdy państwo trzecie naruszyło umowę handlową po rozstrzygnięciu sporu handlowego na rzecz Unii albo gdy próba uzyskania przez Unię wiążącego rozstrzygnięcia sporu handlowego nie powiodła się z przyczyn niezależnych od Unii; oraz
- w celu przywrócenia równowagi zobowiązań Unii na podstawie umowy handlowej i zgodnie z tą umową, w przypadku gdy państwa trzecie wprowadzają środek ochronny lub jednostronnie zmieniają koncesje taryfowe lub zobowiązania dotyczące usług przynoszące korzyści Unii.

W rozporządzeniu dotyczącym wykonywania praw Unii uprawniono Komisję do przyjmowania, zmieniania, zawieszania i uchylania środków polityki handlowej w takich okolicznościach. Przed niedawną zmianą rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii środki polityki handlowej, które mogły zostać przyjęte w drodze aktów wykonawczych, obejmowały wyłącznie środki dotyczące handlu towarami i dostępu do zamówień publicznych. Zmianą z 2021 r. rozszerzono te możliwości, aby uwzględnić środki dotyczące handlu usługami i niektórych handlowych aspektów praw własności intelektualnej. Komisja przyjmuje rozporządzenia wykonawcze w następstwie procedury sprawdzającej oraz, w stosownych przypadkach, procesu gromadzenia informacji z udziałem odpowiednich zainteresowanych stron.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 654/2014 z dnia 15 maja 2014 r. dotyczące wykonywania praw Unii w zakresie stosowania i egzekwowania zasad handlu międzynarodowego (Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 50).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/167 z dnia 10 lutego 2021 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 654/2014 dotyczące wykonywania praw Unii w zakresie stosowania i egzekwowania zasad handlu międzynarodowego (Dz.U. L 49 z 12.2.2021, s. 1).

2. WYMÓG DOKONANIA PRZEGLĄDU

Art. 10 rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii stanowi, że Komisja dokonuje przeglądu zakresu stosowania rozporządzenia, uwzględniając w szczególności środki polityki handlowej, które mogą zostać przyjęte, oraz wdrażanie rozporządzenia. W ramach przeglądu należy również skoncentrować się na dodatkowych środkach polityki handlowej zawieszających koncesje lub inne zobowiązania w dziedzinie handlowych aspektów praw własności intelektualnej.

Przegląd ma zostać przeprowadzony nie później niż rok po dniu 13 lutego 2021 r. i Komisja ma złożyć sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Poprzednie przeglądy rozporządzenia odbyły się w latach 2017 i 2019³.

Niniejszy przegląd obejmuje okres następujący po ostatnim przeglądzie (z 2019 r.), tj. od grudnia 2019 r. do chwili obecnej. Jeżeli chodzi o zmianę z 2021 r., okres objęty przeglądem rozpoczyna się odpowiednio w dniu 13 lutego 2021 r. (data wejścia w życie zmiany) i kończy w chwili obecnej.

3. PRZEGLĄD ZAKRESU STOSOWANIA, ŚRODKÓW POLITYKI HANDLOWEJ ORAZ WDROŻENIA ROZPORZĄDZENIA DOTYCZĄCEGO WYKONYWANIA PRAW UNII

3.1. Zakres stosowania rozporządzenia

W art. 3 rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii określono szczególne sytuacje, w których rozporządzenie to ma zastosowanie i w których Unia może zareagować za pomocą środków polityki handlowej. Zmianą z 2021 r. uzupełniono pierwotny zakres stosowania o dodatkowe sytuacje, jak przedstawiono poniżej.

3.1.1. *Art. 3 lit. a) i b): w następstwie wiążącego rozstrzygnięcia sporu handlowego na rzecz Unii*

Rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii ma zastosowanie, gdy procedura rozstrzygnięcia sporów w ramach WTO (*art. 3 lit. a)*) lub w odniesieniu do innych międzynarodowych umów handlowych (*art. 3 lit. b)*) doprowadziła do wiążącego rozstrzygnięcia sporu handlowego i uprawnia Unię do wyegzekwowania tego rozstrzygnięcia w związku z niezastosowaniem się do niego przez stronę pozwaną. Rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii ma zatem zastosowanie po wiążącym rozstrzygnięciu sporu na rzecz Unii.

W okresie objętym przeglądem przedmiotowe rozporządzenie zastosowano w takiej sytuacji jednokrotnie. W 2020 r. Unia wprowadziła środki polityki handlowej w odniesieniu do przywozu niektórych produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych jako działanie egzekwujące w związku z rozstrzygniętym w ramach WTO sporem dotyczącym subsydiów dla producenta statków powietrznych, spółki

³ SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Przegląd zakresu stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 654/2014 z dnia 15 maja 2014 r., [COM/2019/639 final](#); SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Wstępny przegląd zakresu rozporządzenia dotyczącego egzekwowania zasad, [COM/2017/0373 final](#).

Boeing⁴. Środki te wprowadzono po przyjęciu w kwietniu 2019 r. sprawozdania Organu Apelacyjnego potwierdzającego nieprzestrzeganie przez Stany Zjednoczone zasad dotyczących sporu w ramach WTO i arbitrażu WTO w odniesieniu do poziomu środków zaradczych. W sprawozdaniu Organu Apelacyjnego potwierdzono, że subsydia Stanów Zjednoczonych na rzecz Boeinga nadal wyrządzały znaczne szkody przedsiębiorstwu Airbus.

W celu wprowadzenia środków zaradczych Komisja przeprowadziła na podstawie rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii proces gromadzenia informacji na temat wstępnego wykazu produktów ze Stanów Zjednoczonych, w odniesieniu do których Unia mogłaby zastosować środki zaradcze⁵.

W lipcu 2021 r. Unia zawiesiła stosowanie nałożonych środków na okres pięciu lat⁶. Zawieszenie to ma umożliwić obu stronom kontynuowanie rozmów na temat realizacji ich zamiarów dotyczących finansowania, w tym finansowania badań i rozwoju, a także szczególnego wsparcia dla dużych cywilnych statków powietrznych⁷.

Zastosowanie rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii w tym przypadku było głównym czynnikiem, który przyczynił się do pozytywnych zmian w tej sprawie. Dopiero po nałożeniu przez UE środków wobec przywozu ze Stanów Zjednoczonych, które to państwo już wdrożyło dalekosiężne środki egzekucyjne przeciwko Unii z uwagi na spór w ramach WTO w sprawie Airbusa, można było przywrócić wystarczającą równowagę i wzajemność. Stworzyło to środowisko sprzyjające późniejszemu konstruktywnemu zaangażowaniu i znalezieniu rozwiązania, które do chwili obecnej zostało już wypracowane.

Ograniczone stosowanie rozporządzenia w oparciu o przesłanki określone w art. 3 lit. a) i b) w okresie objętym przeglądem wynika z etapów proceduralnych toczących się sporów handlowych. Etap egzekwowania jest bardzo zaawansowanym etapem sporów handlowych, do którego dochodzą tylko nieliczne sprawy, jako że większość z nich rozstrzygana jest dużo wcześniej⁸. Z drugiej strony nie można wykluczyć, że samo istnienie instrumentu i możliwość wykonania w związku z tym praw Unii wywołują skutek odstrasający w stosunku do państw trzecich, tj. sprawiają, że są one bardziej skłonne stosować się do rozstrzygnięcia postępowania spornego, które zapadło na rzecz

⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/1646 z dnia 7 listopada 2020 r. w sprawie środków polityki handlowej dotyczących niektórych produktów ze Stanów Zjednoczonych Ameryki w następstwie rozstrzygnięcia sporu handlowego w ramach Uzgodnienia w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzygnięcie sporów w Światowej Organizacji Handlu (Dz.U. L 373 z 9.11.2020, s. 1); Stany Zjednoczone – Środki wpływające na handel dużymi cywilnymi statkami powietrznymi – druga skarga (DS353).

⁵ Spór w ramach WTO dotyczący przedsiębiorstwa Boeing: UE publikuje wstępny wykaz amerykańskich produktów, które miałyby zostać objęte środkami zaradczymi; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_19_2162

⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/1123 z dnia 8 lipca 2021 r. zawieszające środki polityki handlowej dotyczące niektórych produktów ze Stanów Zjednoczonych Ameryki nałożone rozporządzeniem wykonawczym (UE) 2020/1646 w następstwie rozstrzygnięcia sporu handlowego w ramach Uzgodnienia w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzygnięcie sporów w Światowej Organizacji Handlu (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 43).

⁷ [UE i USA podejmują zdecydowane kroki, aby zakończyć spór dotyczący statków powietrznych](#).

⁸ Zob. [przegląd rozstrzyganych obecnie sporów UE](#) z 10 grudnia 2021 r., dostępny na stronie internetowej DG TRADE.

Unii, a nawet od samego początku powstrzymują te państwa od niewywiązywania się z zobowiązań wynikających z umowy handlowej.

3.1.2. *Art. 3 lit. aa) i ba): w przypadku zablokowania rozstrzygnięcia sporu handlowego*

Przesłankę tę wprowadzono zmianą z 2021 r. Jest ona podobna do przesłanki, o której mowa w pkt 3.1.1, ponieważ odnosi się do egzekwowania praw UE w drodze sporów handlowych, ale dotyczy w szczególności blokowania procedury rozstrzygnięcia sporów.

Pierwotną wersję rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii opracowano przy założeniu, że istnieje w pełni funkcjonująca procedura rozstrzygnięcia sporów, która prowadzi do ostatecznego i wiążącego rozstrzygnięcia sporu. Niemniej w przypadku braku współpracy drugiej strony sporu z Unią i uniemożliwienia przez nią zastosowania procedury prowadzącej do wydania wiążącego i wykonalnego rozstrzygnięcia, cel rozporządzenia, jakim jest ochrona interesów Unii przez wyposażenie Unii w instrumenty niezbędne do skutecznego i szybkiego reagowania na niezgodne z prawem środki państw trzecich, nie mógł zostać osiągnięty. Aby sprostać tym wyzwaniom, Komisja zaproponowała aktualizację rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii i rozporządzenie to zostało zmienione w 2021 r.

Szczególne okoliczności stosowania rozporządzenia są następujące:

- i. W przypadku sporów handlowych WTO rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii stosuje się po wydaniu sprawozdania zespołu orzekającego WTO uwzględniającego, w całości lub częściowo, roszczenia wniesione przez Unię, jeżeli odwołanie na podstawie art. 17 Uzgodnienia WTO w sprawie rozstrzygnięcia sporów zostało wniesione, ale nie może zostać rozpatrzone, ponieważ Organ Apelacyjny nie działa, a państwo trzecie nie zgadza się na tymczasowy arbitraż odwoławczy na podstawie art. 25 Uzgodnienia WTO w sprawie rozstrzygnięcia sporów.

Przyczyną tej zmiany była sytuacja związana z niesfunkcjonującym obecnie Organem Apelacyjnym WTO. Jak wiadomo, Organ Apelacyjny WTO obecnie nie działa, ponieważ Stany Zjednoczone blokują mianowanie jego nowych członków. Organ Apelacyjny WTO nie może podjąć prac nad odwołaniami wniesionymi od 11 grudnia 2019 r. ani nie pracuje już nad odwołaniami, które wniesiono wcześniej, ale nie zostały rozpatrzone do pierwszych miesięcy 2020 r. W efekcie doszło do sytuacji umożliwiającej Unii podejmowanie działań egzekwujących dotyczących sporów w ramach WTO, które są blokowane na etapie postępowania odwoławczego, z wyjątkiem sytuacji, gdy na mocy art. 25 Uzgodnienia WTO w sprawie rozstrzygnięcia sporów uzgodniono rewizję apelacyjną.

Zmiana zapewnia dodatkowy środek ochronny w stosunku do bieżących starań Unii na rzecz rozwiązania kryzysu. Unia opracowała wielostronny mechanizm tymczasowego arbitrażu odwoławczego, który ma na celu zastąpienie w jak największym stopniu mechanizmu odwoławczego WTO za pomocą postępowania arbitrażowego przewidzianego w art. 25 Uzgodnienia WTO w sprawie rozstrzygnięcia sporów⁹. W ramach tego mechanizmu utrzymano w szczególności m.in. wiążący dwustopniowy system rozstrzygnięcia sporów WTO. Do

⁹ [Interim appeal arrangement for WTO disputes becomes effective](#) (Mechanizm tymczasowego arbitrażu odwoławczego na potrzeby sporów w ramach WTO wchodzi w życie).

mechanizmu przystąpił szereg innych członków WTO i pozostaje ono otwarte dla pozostałych członków na zasadzie dobrowolności, a także na zasadzie *ad hoc* do celów konkretnych sporów.

- ii. W przypadku sporów handlowych dotyczących innych umów handlowych UE, w tym umów regionalnych lub dwustronnych, rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii stosuje się, jeżeli rozstrzygnięcie sporu nie jest możliwe, gdyż państwo trzecie nie podejmuje kroków pozwalających na funkcjonowanie procedury rozstrzygnięcia sporów, także niepotrzebnie opóźniając postępowanie, co równa się brakowi współpracy przy procedurze.

Takie ryzyko blokowania procedury stwierdzono w przeprowadzonym w 2019 r. przeglądzie rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii. Przykładowo, jeżeli druga strona nie powoła arbitra, a w arbitrażu nie przewidziano mechanizmu alternatywnego, Unia nie będzie w stanie uzyskać wiążącego i wykonalnego orzeczenia.

W trakcie (stosunkowo krótkiego) okresu objętego przeglądem nie wystąpiła w pełni taka sytuacja, która doprowadziłaby do zastosowania zmienionego rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii. W niektórych przypadkach rozważano jednak zastosowanie zmienionego instrumentu, a taka ewentualność mogła stanowić niezbędną zachętę dla danego państwa trzeciego, aby umożliwić wiążące rozstrzygnięcie sporu w ramach WTO.

W przypadku toczących się sporów brak praktyki stosowania wynika zatem częściowo z faktu, że wielostronny mechanizm tymczasowego arbitrażu odwoławczego jest dostępny i skuteczny, a w innych przypadkach strony są w stanie porozumieć się *ad hoc* w sprawie arbitrażu odwoławczego. Ponadto brak praktyki stosowania rozporządzenia jest również w tym przypadku związany z etapem procedury, na którym znajdują się toczące się spory, ponieważ spór musi osiągnąć pewien etap, aby zastosowanie rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii stało się możliwe.

3.1.3. *Art. 3 lit. c): środki równoważące w odpowiedzi na środki ochronne wprowadzone przez państwo trzecie*

Druga sytuacja, w której rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii ma zastosowanie, zachodzi wówczas, gdy państwo trzecie nakłada środek równoważący, a Porozumienie WTO w sprawie środków ochronnych (art. 8) lub postanowienia o środkach ochronnych zawarte w innych umowach unijnych dają Unii prawo w zakresie równoważenia.

Rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii zastosowano w tym celu dwukrotnie, w tym raz w okresie objętym przeglądem. Pierwszy przypadek dotyczy odpowiedzi Unii na nałożone przez Stany Zjednoczone w 2018 r. cła przywozowe na stal i aluminium¹⁰. Drugi przypadek dotyczy podobnej odpowiedzi Unii na powiązane cła przywozowe na produkty ze stali i produkty pochodne z aluminium wprowadzone przez

¹⁰ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/724 z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie niektórych środków polityki handlowej dotyczących niektórych produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych Ameryki (Dz.U. L 122 z 17.5.2018, s. 14) oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/886 z dnia 20 czerwca 2018 r. w sprawie niektórych środków polityki handlowej dotyczących niektórych produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2018/724 (Dz.U. L 158 z 21.6.2018, s. 5).

Stany Zjednoczone w 2020 r.¹¹ W obu przypadkach Unia wprowadziła środki równoważące w formie dodatkowych ceł przywozowych na szereg produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych. Procedura przyjęcia aktów wykonawczych nakładających środki równoważące trwała około dwóch miesięcy w pierwszym przypadku i jeden miesiąc w drugim przypadku, zgodnie z terminami określonymi w porozumieniu WTO.

W okresie objętym przeglądem w 2021 r. dwukrotnie zastosowano również rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii w celu zawieszenia tych środków równoważących¹². Zawieszenie zapewniło Unii i Stanom Zjednoczonym warunki niezbędne do zacieśnienia bieżącej współpracy, w tym z myślą o zniesieniu odnośnych taryf¹³. Obecnie środki równoważące nie są stosowane.

Rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii zapewniło Unii możliwość szybkiego reagowania na środki ochronne Stanów Zjednoczonych i obrony interesów gospodarczych Unii przy dwóch ważnych okazjach. Ponadto potencjalna możliwość reakcji Unii odegrała rolę w nieustających staraniach na rzecz rozwiązania podstawowego problemu. Zawieszenie aktywnych środków równoważących odegrało zasadniczą rolę w dążeniu do zniesienia taryf wprowadzonych przez Stany Zjednoczone. W związku z tym można stwierdzić, że rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii okazało się nieodzowne i stanowiło istotne narzędzie umożliwiające Unii skuteczne rozwiązanie kwestii taryf celnych na stal i aluminium wprowadzonych przez Stany Zjednoczone.

3.1.4. Art. 3 lit. d): zmiana koncesji lub zobowiązań

Ostatnia sytuacja, w której można zastosować rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii, dotyczy przypadków jednostronnej zmiany przez członka WTO koncesji na mocy art. XXVIII Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu 1994 (GATT 1994) lub zobowiązań na mocy art. XXI Układu ogólnego w sprawie handlu usługami (GATS), jeżeli nie uzgodniono wyrównań w odniesieniu do towarów, a w przypadku usług nie dokonano rekompensaty zgodnie z rezultatami postępowania arbitrażowego, jak przewiduje art. XXI GATS.

Pierwotnie rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii miało zastosowanie jedynie w sytuacjach dotyczących art. XXVIII GATT 1994. Zmianą z 2021 r. uzupełniono ten przepis o sytuacje dotyczące art. XXI GATS, co jest logiczne i uzasadnione ze względu na podobieństwa między tymi dwoma rodzajami sytuacji.

¹¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/502 z dnia 6 kwietnia 2020 r. w sprawie niektórych środków polityki handlowej dotyczących niektórych produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych Ameryki (Dz.U. L 109 z 7.4.2020, s. 10).

¹² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/866 z dnia 28 maja 2021 r. zawieszające środki polityki handlowej dotyczące niektórych produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, nałożone rozporządzeniem wykonawczym (UE) 2018/886 (Dz.U. L 190 z 31.5.2021, s. 94); rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/2083 z dnia 26 listopada 2021 r. zawieszające środki polityki handlowej dotyczące niektórych produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, nałożone rozporządzeniami wykonawczymi (UE) 2018/886 i (UE) 2020/502 (Dz.U. L 426 z 29.11.2021, s. 41).

¹³ [EU-US Joint statement of 31 October 2021](#) (Wspólne oświadczenie UE–USA z dnia 31 października 2021 r.); [European Union statement of 31 October 2021](#) (Oświadczenie Unii Europejskiej z dnia 31 października 2021 r.).

W okresie objętym przeglądem żadne takie przypadki nie miały miejsca. Nie było również przesłanek wskazujących na to, że dany członek WTO zamierzał zmienić koncesje lub zobowiązania bez angażowania się w negocjacje w sprawie wyrównań. Rozporządzenie mogło mieć skutek odstrasżający, ponieważ samo jego istnienie świadczy o tym, że Unia jest gotowa i dobrze przygotowana do skutecznego wykonania swoich praw do wprowadzenia środków równoważących na podstawie tych przepisów.

3.2. Środki polityki handlowej

W art. 5 rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii wymieniono potencjalne środki polityki handlowej, które Unia może stosować w sytuacjach określonych w pkt 3.1. Pierwotnie wykaz ten zawierał następujące elementy:

- a) *Art. 5 ust. 1 lit. a): zawieszenie koncesji celnych oraz nałożenie nowych lub zwiększonych cel;*
- b) *Art. 5 ust. 1 lit. b): wprowadzenie lub zwiększenie ograniczeń ilościowych dotyczących przywozu lub wywozu towarów; oraz*
- c) *Art. 5 ust. 1 lit. c): zawieszenie koncesji w dziedzinie zamówień publicznych.*

Zmianą z 2021 r. rozszerzono wykaz na następujące elementy:

- a) *Art. 5 ust. 1 lit. ba): zawieszenie zobowiązań dotyczących handlu usługami i nałożenie ograniczeń na handel usługami; z zastrzeżeniem obowiązkowego ustalenia priorytetów/hierarchii działań. Przed przejściem do następnej kategorii Komisja musiałaby przeanalizować każdą kategorię i stwierdzić, że zastosowanie danych środków jest niemożliwe. Pierwszą kategorią są usługi objęte zezwoleniem na poziomie Unii. Druga kategoria dotyczy przypadków, w których istnieją obszerne przepisy Unii. Trzecia to sytuacja, w której wykazano, że proces gromadzenia informacji stanowi najmniejszą ingerencję w przepisy krajowe.*
- b) *Art. 5 ust. 1 lit. bb): zawieszenie zobowiązań dotyczących handlowych aspektów praw własności intelektualnej przyznanych przez instytucję lub agencję unijną i ważnych w całej Unii oraz nałożenie ograniczeń na ochronę tego rodzaju praw własności intelektualnej lub ich komercyjne wykorzystanie w stosunku do posiadaczy praw będących obywatelami danego państwa trzeciego. Ten zakres możliwości w dużej mierze odpowiada pierwszemu stopniowi w hierarchii środków mających zastosowanie do usług.*

Dostępność środków w odniesieniu do usług i praw własności intelektualnej od lutego 2021 r. stanowi znaczące udoskonalenie instrumentu i zwiększa zdolność Unii do egzekwowania jej praw wynikających z umów handlowych pod wieloma względami:

- zwiększa skuteczność instrumentu służącego wykonywaniu praw, między innymi przez wywoływanie istotnego skutku odstrasżającego w stosunku do niezgodnych z prawem działań państw trzecich;
- odpowiada potrzebom nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy;
- odzwierciedla znaczenie usług i praw własności intelektualnej w handlu międzynarodowym;

- sprawia, że Unia jest wiarygodna, gdy stara się negocjować ochronę dla posiadaczy praw za granicą;
- pokazuje, że Unia jest zdecydowana w pełni wykonywać prawa przysługujące jej na mocy umów handlowych, między innymi przez zwiększenie skuteczności egzekwowania zobowiązań w drodze krzyżowych działań odwetowych.

Wszystkie trzy przypadki zastosowania rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii, w tym w okresie objętym przeglądem, obejmowały środki polityki handlowej w formie nałożenia dodatkowych ceł na przywóz towarów do Unii. Środki te były proporcjonalne i współmierne do szkody wyrządzonej przez odpowiednie środki państwa trzeciego (w tym przypadku Stanów Zjednoczonych). Zastosowanie należności celnych przywozowych okazało się skuteczne, ponieważ wiązało się z dużymi kosztami dla gospodarki Stanów Zjednoczonych i stanowiło czynnik, który z czasem skłonił to państwo do zmiany jego środków. W rezultacie wszystkie środki przewidziane w rozporządzeniu dotyczącym wykonywania praw Unii są obecnie zawieszono, ponieważ środki przyjęte przez Stany Zjednoczone nie są stosowane w taki sposób, jak wcześniej.

Z żadnej z pozostałych możliwości przewidzianych w art. 5 nie skorzystano w okresie objętym przeglądem. Wynika to częściowo z faktu, że od zmiany z 2021 r., na mocy której wprowadzono te dodatkowe możliwości, upłynęło stosunkowo niewiele czasu. Ponadto, jak już wspomniano, nakładanie należności celnych przywozowych na towary jest skuteczne. Jednocześnie w okresie objętym przeglądem nie pojawiła się¹⁴ kwestia krzyżowych działań odwetowych, które mogłyby doprowadzić do rozważenia środków zaradczych wykraczających poza towary, na przykład w dziedzinie handlu usługami lub praw własności intelektualnej. W sprawie dotyczącej Boeinga wprowadzone przez Stany Zjednoczone środki, które uruchomiły unijne środki zaradcze, dotyczyły towarów objętych porozumieniem WTO i Unia mogła skutecznie zareagować za pomocą środków dotyczących towarów. W sprawach dotyczących środków ochronnych w ramach WTO nie można byłoby zareagować za pomocą środków innych niż środki zastosowane w odniesieniu do towarów w następstwie zawieszenia zobowiązań na mocy Układu ogólnego WTO w sprawie taryf celnych i handlu. W związku z tym pozostałe możliwości przewidziane w art. 5 rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii nadal nie zostały przetestowane, ale są dostępne do wykorzystania w przyszłości.

Dalsze rozszerzenie środków w dziedzinie handlowych aspektów praw własności intelektualnej

Rozszerzenie w 2021 r. zakresu możliwych środków w dziedzinie handlowych aspektów praw własności intelektualnej można zasadniczo uznać za istotne, ale jego zakres jest ograniczony. Przewidziano w nim działania egzekwujące w formie ograniczeń ochrony lub komercyjnego wykorzystania praw własności intelektualnej przyznanych przez instytucję lub agencję Unii i ważnych w całej Unii w odniesieniu do posiadaczy praw, którzy są obywatelami danego państwa trzeciego. Zakres ten w dużej mierze odpowiada pierwszemu stopniowi w hierarchii środków mających zastosowanie w zakresie handlu usługami. Obecnie może on mieć zastosowanie do oznaczeń geograficznych, unijnych znaków towarowych, unijnych wzorów i odmian roślin. Nie obejmuje on działań

¹⁴ Art. 22 Uzgodnienia WTO w sprawie rozstrzygnięcia sporów.

egzekwujących w formie środków mających wpływ na przykład na patenty i prawo autorskie.

Komisja jest obecnie zdania, że nie ma przeszkód prawnych ani technicznych uniemożliwiających dalsze rozszerzenie i że byłoby ono zasadniczo korzystne. Zwiększyłyby skuteczność i wiarygodność instrumentu służącego wykonywaniu praw, ponieważ dodano by nowe sytuacje, w których Unia byłaby w stanie skutecznie egzekwować swoje prawa w przypadku naruszenia przez państwo trzecie ochrony własności intelektualnej zapisanej w umowie z UE, a możliwość podjęcia takich działań na mocy prawa międzynarodowego została już przewidziana. Dodatkowo skłoniłoby państwo trzecie do ponownego dostosowania się do reguł w przypadku naruszenia przez to państwo uzgodnionej ochrony.

Ponadto zainteresowane strony zasadniczo pozytywnie odnoszą się do środków wykraczających poza obecny zakres rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii. W kontekście konsultacji publicznych związanych z wnioskiem Komisji dotyczącym instrumentu chroniącego przed wymuszaniem¹⁵ zainteresowane strony zapytano w szczególności o dalsze środki w dziedzinie handlowych aspektów praw własności intelektualnej. Zainteresowane strony zwróciły uwagę na wrażliwe kwestie (obawy dotyczące strat pobocznych po stronie przedsiębiorstw UE), uznały jednak również potencjalne korzyści (zwiększenie skuteczności i wiarygodności).

Komisja pozostawia otwartą możliwość przedstawienia w przyszłości wniosku ustawodawczego w sprawie aktualizacji rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii w tym zakresie i potencjalnie innych aspektów. Na obecnym etapie wniosek ustawodawczy nie jest brany pod uwagę, ponieważ ostatnią zmianę rozporządzenia wprowadzono stosunkowo niedawno.

Niedawny wniosek dotyczący instrumentu chroniącego przed wymuszaniem oraz szczególny akt ustawodawczy, którego projekt Komisja zobowiązała się przedstawić Radzie i Parlamentowi Europejskiemu w celu egzekwowania umowy o handlu i współpracy między Zjednoczonym Królestwem a UE, mogą mieć w przyszłości znaczenie dla decyzji o dalszym rozszerzeniu zakresu stosowania rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii.

Jednocześnie Komisja uważa, że należy nadal monitorować i weryfikować zakres dostępnych środków i ich przydatność. Taki przegląd powinien opierać się na działaniach UE w zakresie rozstrzygania, na przyszłych przypadkach stosowania oraz na innych okolicznościach, które mogą mieć wpływ na skuteczność rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii w szerszym kontekście.

3.3. Wdrażanie

Rozporządzenie okazało się odpowiednim i wystarczająco elastycznym instrumentem pod względem procedur. Umożliwiło ono terminową i odpowiednią reakcję ze strony Unii w przypadkach, w których je zastosowano. Dzięki rozporządzeniu w latach 2018 i 2020 Unia mogła zareagować w napiętych terminach na ustanowienie i wykonanie praw w zakresie środków równoważących na mocy porozumienia WTO. Przyczyniło się ono również do podjęcia szybkich i skutecznych działań, gdy było to uzasadnione pilną

¹⁵ [Szczegółowe wyniki konsultacji publicznych; W kierunku unijnego instrumentu chroniącego przed wymuszaniem.](#)

potrzebą zawieszenia obowiązujących środków polityki handlowej (dwukrotnie w 2021 r.).

4. WNIOSKI

Rozporządzenie dotyczące wykonywania praw Unii zastosowano dotychczas jedynie w kilku przypadkach zarówno w celu wprowadzenia środków w odpowiedzi na środki ochronne i ich wyegzekwowania, jak również w celu zawieszenia takich środków. Zrealizowało ono wyznaczone cele w zakresie ochrony interesów gospodarczych Unii oraz okazało się niezbędnym i odpowiednim instrumentem reagowania na działania państw trzecich w określonych okolicznościach. Mimo jego ograniczonego wykorzystania praktyka pokazała, że dzięki rozporządzeniu Unia może reagować szybko, skutecznie i zdecydowanie oraz osiągać pozytywne rezultaty. Komisja uważa, że poza ograniczonym, jak dotąd, stosowaniem rozporządzenia w konkretnych przypadkach samo istnienie instrumentu służącego wykonywaniu praw ma pozytywny wpływ i skutek odstrasżający. Jest to wyraźny sygnał, że Unia jest w stanie skutecznie dochodzić swoich praw wynikających z umów handlowych lub w przypadku ich naruszenia. Możliwe jest zatem, że instrument ten nie musi być często wykorzystywany, aby móc stwierdzić jego wpływ, ponieważ groźba jego wykorzystania już przynosi rezultaty.

Komisja będzie nadal monitorować ogólne stosowanie i użyteczność rozporządzenia dotyczącego wykonywania praw Unii. Pozostawia ona otwartą możliwość dalszej aktualizacji dostępnych środków polityki handlowej lub wykazu sytuacji, które mogłyby spowodować ich zastosowanie.